

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat İŞIKHAN** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU**Diyarbakır Milletvekili**

Basında yer alan haberlere göre Türkiye'nin farklı bölgelerinde mevsimlik ve gezici tarım işçilerinin 40 dereceyi aşan aşırı sıcaklıklarda, günde 11-12 saati bulan sürelerle, asgari ücretin dahi altında kalan yevmiyelerle ve tamamen kayıt dışı biçimde çalıştırıldığı iddia edilmektedir. Barınma alanlarındaki asgari insani koşulların yokluğu, temiz içme suyuna ve elektriğe erişim engelleri ile "dayıbaşı/elçi" mekanizmasının yarattığı kayıt dışı aracılık ilişkileri mevsimlik tarım işçiliğini derin bir hak gaspı ve güvencesizlik alanına dönüştürmüştür.

Anayasa'nın 2'nci maddesindeki "sosyal hukuk devleti" ilkesi, 17'nci maddesindeki kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı, 49'uncu maddesindeki çalışma hakkı, 50'nci maddesindeki dinlenme hakkı ile 55'inci maddesindeki ücrette adalet güvencesi uyarınca; çalışanların temel haklarının teminat altına alınması ve sömürünün önlenmesi devletin doğrudan pozitif yükümlülüğüdür. Buna karşın 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4'üncü maddesindeki tarım istisnası, idari denetim mekanizmalarının yetersizliği ve ILO standartlarının hayata geçirilmemesi, tarım emekçilerini yapısal bir cezasızlık ve korumasızlık zeminine terk etmektedir.

Bu bağlamda;

1)4857 sayılı İş Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (b) bendinde yer alan "50'den az işçi çalıştırılan tarım iş yerlerinin yasa kapsamı dışında tutulması" hükmünün yürürlükten kaldırılarak mevsimlik tarım işçilerinin kıdem, ihbar, yıllık izin, asgari ücret ve iş güvencesi kapsamına alınması amacıyla Bakanlığınızca yürütülen somut bir mevzuat çalışması bulunmakta mıdır?

2)40 dereceyi aşan aşırı sıcak hava koşullarında açık alanda çalışan tarım emekçileri için azami günlük çalışma süresi sınırı getirilmesi, günün en sıcak saatlerinde işin durdurulması, gölgelik alan ve ücretsiz temiz içme suyu teminini zorunlu kılan bağlayıcı bir iş sağlığı ve güvenliği (İSG) genelgesi yayımlanmamasının gerekçesi nedir?

3)Tarım sektöründe "dayıbaşı", "elçi" veya "çavuş" adıyla bilinen ve işçi yevmiyelerinden kayıt dışı komisyon kesintisi yapan aracılık sisteminin denetlenmesi ve kayıt altına alınması amacıyla son beş yılda kaç idari teftiş yapılmıştır; mevzuata aykırı faaliyet yürüten araçlar ve işverenler hakkında uygulanan cezai yaptırımlar nelerdir?

4)Mevsimlik Tarım İşçileri Projesi (METİP) ve ilgili Cumhurbaşkanlığı genelgeleri kapsamında tahsis edilen ödeneklerin illere göre dağılımı nedir; çadır yerleşkelerinde temiz içme suyu, elektrik, kanalizasyon ve asgari sıhhi koşulları sağlamayan mülki idareler hakkında başlatılmış bir idari inceleme bulunmakta mıdır?

5)Mevsimlik tarım işçilerinin tarlalara taşınması sırasında kullanılan açık kasa kamyonet, traktör römorku ve kapasite üstü güvensiz taşıtların denetimi amacıyla İşçileri Bakanlığı ile koordineli yürütülen yol kontrollerinin sıklığı nedir; bu kapsamda uygulanan idari para cezası ve trafikten men kararlarının bilançosu nedir?

6)Tarlalarda çalışmak zorunda bırakılan çocuk işçiliğinin önlenmesi ve çocukların örgün eğitime devamının sağlanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ortaklığında yürütülen saha takip mekanizmasının somut çıktıları nelerdir?

7)Son beş yılda 2021-2026 yılları arasında, 17 Ağustos 2026 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde tarım işkolunda kayıt dışı istihdam edildiği tespit edilen işçi sayısı kaçtır; kayıtsız istihdam nedeniyle tarım işletmelerine uygulanan toplam idari para cezası tutarı ne kadardır?

8)Son beş yılda 2021-2026 yılları arasında, 17 Ağustos 2026 tarihi itibarıyla mevsimlik tarım işçileri arasında meydana gelen iş cinayetlerinde (aşırı ısıya bağlı ölümler, tarım zehirlenmeleri, makine kazaları ve işçi nakli sırasındaki trafik kazaları ayırımında) yaşamını yitiren ve yaralanan işçi sayısı yıllara, illere, yaşa ve cinsiyete göre dağılımı belirtilmek suretiyle kaçtır?

9)Türkiye'nin, tarım çalışanlarına uluslararası iş sağlığı ve güvenliği güvencelerini tanıyan ILO'nun 184 sayılı Tarımda Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesini bugüne kadar imzalamamasının ve onaylamamasının yasal ve idari gerekçesi nedir?